

Actieplan

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

INKOPEN

INHOUD

- 3 | 1 Inleiding**
- 4 | 2 Het Manifest MVI**
- 5 | 3 Duurzaamheidsambities organisatie**
- 6 | 4 Uitwerking duurzaamheidsambities per MVI-terrein**
  - 6 | 4.1 Klimaatbewust inkopen
  - 8 | 4.2 Circulair inkopen
  - 9 | 4.3 Biobased inkopen
  - 9 | 4.4 Innovatiegericht inkopen
  - 10 | 4.5 Internationale Sociale Voorwaarden
  - 11 | 4.6 Social return
- 12 | 5 Monitoring**

INLEIDING

De provincie Noord-Holland vindt Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) erg belangrijk. Jaarlijks kopen we voor ongeveer 350 miljoen euro in. Dat betekent dat we als opdrachtgever een stevige positie hebben om invloed uit te oefenen op organisaties die wenselijke maatschappelijke veranderingen teweeg kunnen brengen. Van die positie maakt de provincie ook gebruik.

In de afgelopen jaren hebben we al veel op het gebied van MVI gerealiseerd. De doelstelling is behaald om 100% duurzaam¹⁾ in te kopen. Ook voeren we met ingang van 1 januari 2016 beleid op het gebied van social return, waarbij social return als contractvoorwaarde wordt toegepast in alle overeenkomsten voor diensten en werken met een opdrachtwaarde boven de geldende Europese aanbestedingsdrempel. Daarnaast zijn er tal van samenwerkingsverbanden en projecten waarbij MVI een belangrijke rol speelt, zoals bijvoorbeeld bij de in 2016 ondertekende Green Deal Duurzaam GWW, het programma Transitie Energie en Grondstoffen (TEG)²⁾ en de deelname aan het innovatieve project SolaRoad³⁾.

Ook in de toekomst wil de provincie veel realiseren op het gebied van MVI. In onderliggend actieplan geven we invulling aan die wens. Dit actieplan omvat de duurzaamheidsambities van de organisatie als geheel, de daarvan afgeleide doelstellingen op MVI-gebied die de provincie heeft voor de periode 2017-2020 en de acties die we eraan verbinden om die laatstgenoemde doelstellingen te behalen.

1 Door het toepassen van de rijksbrede minimumeisen uit de milieucriteria documenten van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

2 TEG is een programma dat is opgezet om invulling te geven aan de duurzaamheidsambities uit het Coalitieakkoord 2016-2019 en het bewaken van samenhang binnen provinciale duurzaamheidsthema's.

3 SolaRoad is een fietspad van zonnepanelen in Krommenie. Het is op dit moment het enige zonne-energie wegdek ter wereld dat een werkend proeftracé heeft in de openbare weg.

HET MANIFEST MVI

Het opstellen van dit actieplan vloeit als verplichting voort uit de ondertekening van het Manifest MVI op 8 december 2016. In het Manifest is op hoofdlijnen aangegeven wat de gedeelde ambities van de gemeenten, waterschappen en provincies zijn met betrekking tot MVI.

Het Manifest MVI is geïnitieerd door de Rijksoverheid ten behoeve van het bevorderen van de toepassing van MVI. Het bouwt voort op eerdere afspraken die verschillende overheden hebben gemaakt en is als het ware een verdiepingsslag. Het doel van het Manifest is het vergroten van de bijdrage van MVI aan het realiseren van onderstaande beleidsdoelen:

- Tegengaan van klimaatverandering, door klimaatmitigatie en met aandacht voor klimaatadaptatie;
- Realiseren van een circulaire economie;
- Verminderen van milieudruk;
- Beschermen en duurzaam benutten van natuurlijk kapitaal;
- Verduurzamen van de bedrijfsvoering van overheden;
- Verduurzamen van product- en marktketens;
- Stimuleren van hernieuwbare energieopwekking en energie-efficiëntie;
- Toepassing van biobased grondstoffen en materialen;
- Stimuleren van innovatie, waarbij de overheid als lead customer optreedt;
- Tegengaan van mensenrechtenschendingen, betalen van een leefbaar loon en het verbeteren van arbeidsomstandigheden in de wereldwijde waardeketens;
- Social return.

Ondertekenaars van het Manifest hebben zichzelf verplicht om onder meer een actieplan MVI op te stellen voor de periode 1 juli 2017 tot en met 31 december 2020. In het actieplan committeert de betreffende overheid zich aan de eigen geformuleerde ambities voor beleid en praktijk die worden uitgewerkt in doelstellingen en concrete acties. De actieplannen worden vervolgens openbaar gemaakt via de website van PIANOo⁴) en de uitvoering ervan gemonitord.

Via het Manifest gaan publieke partijen hun ambities dus concreet vastleggen, kenbaar maken en uitvoeren. Bij het opstellen van dit actieplan is daarom eerst onderzocht wat de algemene duurzaamheidsambities zijn die gelden voor de gehele organisatie. Vervolgens zijn deze algemene ambities uitgewerkt in inkoopdoelstellingen per MVI-terrein tot en met 2020. De organisatie is momenteel echter nog volop in beweging op het gebied van duurzaamheid: (nieuwe) ambities en doelstellingen worden geformuleerd, maar moeten nog worden vastgelegd. Ook worden nieuwe duurzame initiatieven ontplooid. Hetzelfde geldt voor de markt en de duurzame oplossingen die worden geboden. Daarom is dit actieplan bewust een levend document en zal jaarlijks worden bijgesteld. Op die manier kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen in de markt en eigen organisatie. Ook kunnen per jaar nieuwe prioriteiten worden bepaald of andere accenten worden gelegd.

4 Expertisecentrum aanbesteden van het Ministerie van Economische Zaken.

DUURZAAMHEIDSAMBITIES ORGANISATIE

In het coalitieakkoord voor 2015-2019 “Ruimte voor groei” is op hoofdlijnen vastgelegd welke ambities de provincie Noord-Holland heeft op het gebied van duurzaamheid en MVI. Hierover staat onder andere het volgende vermeld:

- Milieu en duurzaamheidsaspecten, inclusief hun effecten, worden integraal meegenomen in de beleidsontwikkeling.
- We werken aan schone lucht, bodem en water en zullen op het gebied van duurzame energie alternatieven en innovaties aanjagen.
- Wij proberen de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen zoveel mogelijk te verminderen door de energiebehoefte zo laag mogelijk te houden, zoveel mogelijk in te zetten op duurzame energie en fossiele energie zo efficiënt mogelijk te gebruiken.
- We zetten ons in om onze provinciale organisatie op een verantwoorde wijze zo energieneutraal mogelijk te maken.
- Wij onderschrijven het belang van de ‘circulaire economie’, waarbij zoveel mogelijk grondstoffen opnieuw worden gebruikt.

Deze ambities zijn verder uitgewerkt en vertaald naar ambities in een aantal (beleids)documenten, waarbij ook aansluiting wordt gezocht bij ambities van het Rijk. Het betreft ambities op het gebied van duurzame energie en circulaire economie die gelden voor de gehele organisatie en zijn verwoord in respectievelijk de “Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020” en het “Ontwikkelperspectief Circulaire Economie Noord-Holland”:

“In het coalitieakkoord geven we aan dat we milieu- en duurzaamheidsaspecten integraal meenemen in onze beleidsontwikkeling. Samen met het Rijk, het bedrijfsleven, bewoners en maatschappelijke organisaties levert de provincie een bijdrage aan het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Het bevorderen van de energietransitie maakt deel uit van deze ambitie. Het uitgangspunt is: we willen een bijdrage leveren aan het behalen van de doelstellingen van het Rijk, dat zijn doelstellingen ook inbracht bij de Klimaatop in Parijs eind 2015. Uiteindelijk werken we toe naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050.⁵⁾”

“In de transitie naar een circulaire economie werken we nauw samen met het Rijk. Wij hebben gezamenlijk het grondstoffenakkoord getekend en geven vorm aan de uitvoering van de landelijke transitieagenda’s. Wij sluiten daarom aan bij de ambitie en strategische doelen van het Rijk: Noord-Holland circulair in 2050 en een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen in 2030. Wij onderschrijven de nuancering van het Rijk, dat het volgende citaat van het Planbureau voor de Leefomgeving bij het definiëren van deze doelstelling aanhaalt: Het idee van de circulaire economie als een volledig gesloten systeem is een mobiliserend ideaalbeeld. Het gebruik van primaire grondstoffen en het ontstaan van reststromen kan waarschijnlijk nooit helemaal worden voorkomen. Dit hangt zowel samen met de grondstoffen die nog nodig zijn voor landen die hun infrastructuur nog aan het opbouwen zijn, als het gegeven dat een deel van het grondstoffengebruik inherent lineair is, zoals energie en voedsel.⁶⁾”

Algemene duurzaamheidsambities provincie Noord-Holland	Bereikt in
Reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen	2030
Noord-Holland circulair	2050
Een volledig duurzame energievoorziening	2050

⁵ Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020, blz. 20.

⁶ Ontwikkelperspectief Circulaire Economie Noord-Holland, blz. 6.

UITWERKING DUURZAAMHEIDS-AMBITIES PER MVI-TERREIN

In artikel 3 van het Manifest is als verplichting opgenomen dat de algehele beleidsambities en -doelstellingen van de organisatie op het gebied van sociale, ecologische en economische duurzaamheid worden uitgewerkt per specifiek MVI-terrein in het actieplan. Het Manifest onderscheidt daarbij zes MVI-terreinen, te weten:

- 1 Klimaatbewust inkopen
- 2 Circulair inkopen
- 3 Biobased inkopen
- 4 Innovatiegericht inkopen
- 5 Internationale Sociale Voorwaarden
- 6 Social return

De MVI-terreinen sluiten niet een-op-een aan op benaming van beleids- of duurzaamheidsterreinen die de provincie hanteert binnen de eigen directies. In bijvoorbeeld het actieplan “Duurzame mobiliteit” van de directie Beheer en Uitvoering is een andere indeling gemaakt van gebieden waarop acties worden ondernomen. Er is echter voor gekozen om aan te sluiten bij de benaming van het Manifest, zodat ambities en doelstelling per MVI-terrein vergelijkbaar zijn met andere overheden en landelijke monitoring en/of benchmark eenvoudiger is.

Onderstaand zijn daarom per MVI-terrein doelstellingen verwoord die passen binnen de ambities van de provincie, die zo veel mogelijk meetbaar zijn geformuleerd en die zo veel mogelijk rekening houden met waar de meeste impact kan worden behaald. Dus zowel de overkoepelende ambities van de organisatie als de doelstellingen uit het actieplan “Duurzame mobiliteit” van de directie Beheer en Uitvoering zijn hierin meegenomen. De focus ligt hierbij op klimaatbewust inkopen en circulair inkopen, in lijn met de organisatiedoelstellingen. De doelstellingen op het gebied van biobased en innovatiegericht inkopen en internationale sociale voorwaarden zijn nog in ontwikkeling en zullen bij de eerste update van dit actieplan worden aangescherpt. De doelstelling bij Social Return betreft staand beleid.

Per MVI-terrein is eerst uitgelegd wat – in overeenstemming met het Manifest – eronder wordt verstaan. Vervolgens worden de doelstellingen vermeld, de bijbehorende actie gegeven en volgt daarna een korte toelichting op de acties.

4.1 KLIMAATBEWUST INKOPEN

In het klimaatakkoord van Parijs (2015) spraken 195 landen, waaronder Nederland, af de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden. Dit vereist een spoedige omslag in onder meer onze energievoorziening, ons mobiliteitssysteem, onze industrie en ons materiaalgebruik. Dit vergt van elke organisatie dat werk wordt gemaakt van een energieneutrale bedrijfsvoering. Door klimaatbewust in te kopen kan een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van broeikasgassen worden bereikt. Via duurzame energie en energiebesparing kan een bijdrage worden geleverd aan de transitie naar een volledig duurzaam energiesysteem dat volgens het Parijse klimaatakkoord in 2050 moet zijn gerealiseerd. Ook de provincie streeft naar energieneutraliteit in haar infrastructuur en bedrijfsvoering. Klimaatbewust inkopen kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

Doelstellingen klimaatbewust inkopen	Bereikt in
We zetten in op zero emissie openbaar vervoer	✓
We passen in alle relevante aanbestedingen van GWW ⁷⁾ -projecten de aanpak duurzaam GWW toe.	2019
We sturen op CO ₂ -reductie bij aanleg en onderhoud van onze eigen infrastructuur.	2019
We moedigen emissieloos vervoer aan bij onze leveranciers/opdrachtnemers.	2020

7 Grond-, weg- en waterbouw.

Acties

- 1 In al onze ov-concessies gebruik maken van eisen/gunningscriteria die emissieloos busvervoer aanmoedigen conform de afspraken in het Bestuursakkoord Zero Emissie Busvervoer.
- 2 Uitrollen en implementeren van de instrumenten uit de Green Deal Duurzaam GWW in 2017-2018.
- 3 In kaart brengen van de CO₂-footprint van (een deel van) de eigen infrastructuur.
- 4 Toepassen van eisen/gunningscriteria die tot CO₂-reductie aanmoedigen bij Europese aanbestedingen van Werken per 2017 – eventueel gebaseerd op de CO₂-footprint van het huidige areaal – tenzij kan worden aangetoond dat de aanbesteding zich hiervoor financieel of inhoudelijk niet leent (“comply or explain⁸⁾”).
- 5 Toepassen van eisen/gunningscriteria die emissieloos vervoer bij leveranciers en opdrachtnemers aanmoedigen per 2017 in alle aanbestedingen volgens het principe van comply or explain.

Toelichting op de acties

In de Green Deal Duurzaam GWW is opgenomen dat Werken met een opdrachtwaarde boven de Europese aanbestedingsdrempel worden aanbesteed met (standaard) gebruikmaking van de instrumenten Omgevingswijzer, Ambitieweb, CO₂-prestatieladder en DuboCalc. In 2017-2018 worden deze instrumenten uitgerold en geïmplementeerd binnen de organisatie. Tevens wordt in 2017 gewerkt aan het vaststellen van een generiek Ambitieweb waarin de prioriteiten van de organisatie als geheel worden vastgelegd. Het gebruik van de CO₂-prestatieladder zal steeds verder worden uitgebreid en ook worden toegepast op aanbestedingen van leveringen en diensten met een opdrachtwaarde boven de Europese aanbestedingsdrempel. Hierbij geldt het principe van pas toe of leg uit.

De provincie werkt momenteel aan het in kaart brengen van de CO₂-footprint van al haar areaal. Door deze nulmeting wordt het mogelijk om bij de aanbesteding van het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur gebruik te maken van eisen of gunningscriteria die CO₂-reductie stimuleren ten opzichte van de huidige situatie.

Wat betreft busvervoer heeft de provincie zich gecommitteerd aan het Bestuursakkoord Zero Emissie Busvervoer. Hierin wordt ingezet op de verduurzaming van de ov-vloot. Doelstellingen uit dit akkoord zijn:

- Uiterlijk in 2025 zijn alle nieuw instromende bussen emissievrij aan de uitlaat (tank-to-wheel);
- Na 2025 maken de nieuwe bussen gebruik van 100% hernieuwde energie of brandstof die met het oog op economische ontwikkeling zoveel mogelijk regionaal opgewekt wordt;
- Ov-concessies hebben een zo gunstig mogelijke score op well-to-wheel CO₂-emissie per reizigerskilometer;
- Het regionaal busvervoer is volledig emissievrij bij de uitlaat in 2030.

⁸ Het principe van “comply or explain” (pas toe of leg uit) houdt in dat de betreffende regel altijd wordt toegepast, tenzij kan worden gemotiveerd waarom de regel niet zou moeten worden toegepast.

⁹ Zie: model van de circulaire economie van de Ellen MacArthur Foundation en het model van de 10 treden van Cramer (“de 10 R’s”).

Daarop voorbereidend past de provincie in al haar ov-concessies eisen/gunningscriteria toe die emissieloos vervoer aanmoedigen. In aansluiting hierop zal de provincie bij haar leveranciers ook emissieloos vervoer aanmoedigen met eisen of gunningscriteria bij de aanbesteding.

4.2 CIRCULAIR INKOPEN

Bij circulair inkopen wordt inkopen als instrument ingezet om productie en (her)gebruik van (circulaire) producten en diensten te stimuleren en daarmee het aanjagen van de circulaire economie. In de circulaire economie bestaat afval niet. Verspilling van grondstoffen wordt voorkomen door de herbruikbaarheid van producten en materialen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Het circulair inkopen omvat de hele keten van een product. Het omvat dus het moment van het winnen van de grondstoffen tot het maken en gebruiken van producten tot het moment waarop de grondstof waarvan het product is vervaardigd weer wordt (her)gebruikt. Circulaire economie gaat daarbij niet alleen over recyclen, wat feitelijk een van de laagste vormen van hergebruik is.⁹⁾ De circulaire benadering gaat verder. Voorkomen moet worden dat producten worden geproduceerd die niet of nauwelijks worden gebruikt: het efficiënter omgaan met producten.

Doelstellingen circulair inkopen	Bereikt in
We doen minimaal drie circulaire aanbestedingen per jaar.	2017-2018
We onderzoeken wat de reële mogelijkheden zijn voor het organisatiebreed circulair inkopen van producten en welke kennis en ontwikkelingsstappen daarvoor nodig zijn.	2017-2018
We onderzoeken de mogelijkheden van samenwerkingsverbanden met andere overheden en ketenpartners op het gebied van circulair inkopen.	2017-2018
We besteden alle Europese aanbestedingen van Werken en leveringen circulair aan (comply or explain).	2020

Acties

- Uitvoeren van drie pilotprojecten circulair inkopen door gunningscriteria toe te passen die circulariteit aanmoedigen in 2017-2018. Bij voorkeur gaat het om een facilitair project en twee infrastructurele projecten en dit koppelen, voor zover mogelijk aan deelname aan de Circulair Inkopen Academy.
- Ervaring opdoen met aanbesteden op basis van levenscycluskosten bij minimaal één aanbesteding per jaar.
- Onderzoeken of een adviesbureau ons kan bijstaan bij het uitvoeren van de pilotprojecten in 2018 en onze medewerkers kan trainen in circulair inkopen.
- Mogelijkheden onderzoeken tot regionale samenwerking in 2017-2018, bijvoorbeeld bij de inkoop van beton en/of asfalt.
- Evaluatie pilot- en samenwerkingsprojecten circulair inkopen en verdere concretisering doelstellingen in 2018 op basis van haalbaarheid en opgedane ervaring.

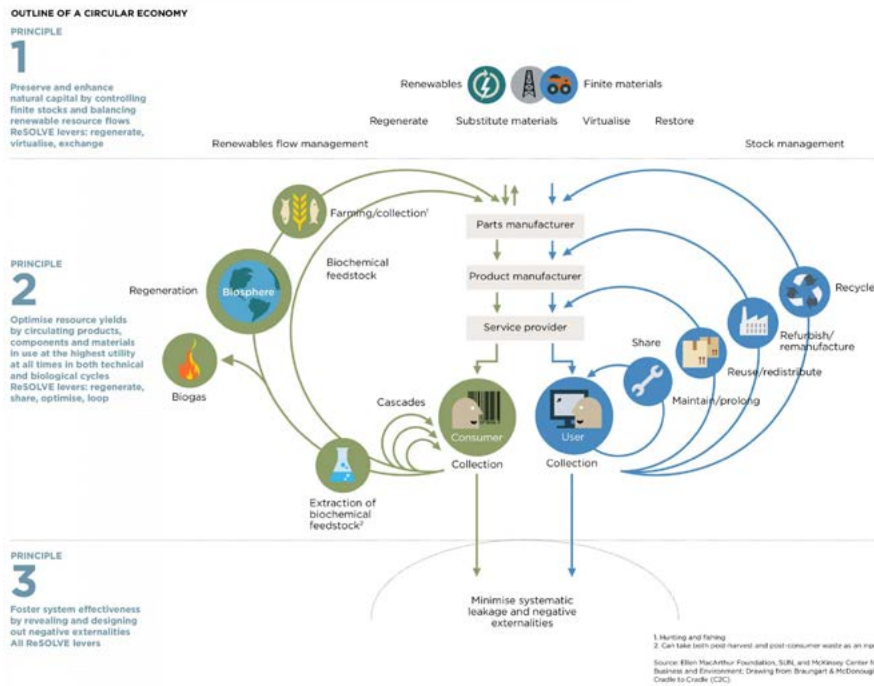
Toelichting op de acties

Circulair inkopen is momenteel sterk in ontwikkeling: de markt biedt steeds meer circulaire producten en diensten. Binnen de provincie is er echter nog weinig praktische ervaring met circulair inkopen opgedaan. Daarom wordt eerst onderzocht of een adviesbureau de provincie kan ondersteunen bij drie pilotprojecten: zowel bij het uitvoeren van de aanbestedingen als bij de training van medewerkers. De pilotprojecten zullen in 2018 worden geëvalueerd met als doel inzicht te krijgen in wat er goed ging en wat beter kan. Aan de hand van de uitkomst van de evaluatie zullen bovenstaande doelstelling worden aangescherpt, bijvoorbeeld door het verplicht stellen van circulair inkopen in bepaalde productgroepen. Ook kan de evaluatie dienen voor een afwegingskader wanneer circulariteit in aanbestedingen als gunningscriterium moet worden toegepast en wanneer hiervan kan worden afgeweken ("comply or explain").

Op het gebied van circulair inkopen zal bovendien worden gezocht naar mogelijkheden om samen te werken met partijen uit de regio (provincies, gemeenten, bedrijven). Dit gebeurt onder meer door best practices te delen op het gebied van concrete inkooptrajecten en op het vlak van de inbedding van circulair inkopen in de eigen organisatie. Ook zal worden gekeken naar andere manieren van samenwerking, zoals het bundelen van inkoopkracht. De samenwerking zal worden geëvalueerd en bijdragen aan de verdere concretisering van de doelstellingen van circulair inkopen.

De provincie is deelnemer aan de community of practice (CoP) circulair inkopen van de Metropoolregio Amsterdam. Deze CoP is erop gericht om de inkoop van de deelnemers meer circulair te maken en geldt als duidelijk signaal naar de markt dat de deelnemers van de MRA prominent werk maken van circulair inkopen.

Bron: Ellen MacArthur Foundation

Dit gebeurt onder meer door best practices met elkaar te delen op het gebied van concrete inkooptrajecten en op het vlak van de inbedding van circulair inkopen in de eigen organisatie. Ook wordt naar samenwerking gezocht binnen de Circulair Inkopen Academy (CIA). De CIA is een programma dat deelnemers opleidt om circulaire principes toe te passen op hun inkoop- en aanbestedingsprocessen. In aanvulling hierop wordt in 2017 onderzocht of de provincie zal deelnemen aan de Green Deal circulair inkopen.

4.3 BIOBASED INKOPEN

Bij biobased inkopen worden producten ingekocht die geheel of gedeeltelijk van hernieuwbare grondstoffen zijn gemaakt. Het gebruik van fossiele grondstoffen wordt op deze manier teruggedrongen, waardoor de transitie naar een economie met een lagere CO₂-footprint wordt ondersteund. Net als de markt voor circulaire producten, is ook de markt voor biobased producten volop in beweging. Het aanbod is echter nog beperkt: nog niet in alle productgroepen is er (een ruim) aanbod aan biobased producten. Daarom is de provincie voornemens deze doelstellingen in de toekomst waar mogelijk nog ambitieuzer bij te stellen.

Doelstellingen biobased inkopen	Bereikt in
We doen in 2018 ervaring op met biobased aanbesteden.	2018

Acties

- 11 Uitvoeren van tenminste één pilotproject biobased inkopen (biobased weg) in 2018
- 12 Vervolgstappen en concretisering doelstelling in 2019

Toelichting op de acties

De provincie voert in 2018 ten minste één aanbesteding uit waarbij biobased producten worden ingekocht. Het streven is om meer aanbestedingen te doen waar biobased producten worden ingekocht. Het pilotproject betreft een aanbesteding waarbij biobased producten worden toegepast op een wegvak. Op basis van de ervaringen binnen het pilotproject worden eventuele vervolgacties gepland voor 2019.

4.4 INNOVATIEGERICHT INKOPEN

Innovatiegericht inkopen gaat over het kunnen beschikken over innovaties van de toekomst. Met innovatiegericht inkopen wordt de markt gestimuleerd om innovatieve, duurzame oplossingen te ontwikkelen en te leveren, zodat maatschappelijke vragen worden opgelost en overheden hun publieke taken beter kunnen uitvoeren.

Doelstellingen innovatiegericht inkopen	Bereikt in
We treden op als launching customer voor innovatieve producten.	2018
We starten in 2018 minimaal één pilotproject met andere overheden waarbij een gezamenlijke vraag wordt gecreëerd, zodat er voldoende markt ontstaat voor partijen om innovaties terug te verdienen.	2018
We maken vaker gebruik van een marktconsultatie bij Europese aanbestedingen.	2018

Acties

- 13 Uitvoeren van minimaal één pilotproject waarbij wordt opgetreden als launching customer voor innovatieve producten in 2018.
- 14 Uitvoeren van minimaal één pilotproject dat draait om het creëren van gezamenlijke vraag voor innovatieve producten in 2018.
- 15 Waar mogelijk toepassen van een marktconsultatie bij Europese aanbestedingen met een innovatief aspect in 2018.
- 16 Evaluatie bovenstaande actiepunten en verdere concretisering van de doelstellingen in 2018.

Toelichting op de acties

Als launching customer wil de provincie niet alleen de eerste (grote) afnemer zijn van een innovatief product, maar ook een rol spelen bij de verdere ontwikkeling ervan. Er wordt momenteel onderzocht hoe de provincie hier verdere invulling aan kan geven en of er bepaalde prioriteiten gesteld zullen worden. Het streven is ten minste één pilotproject in 2018 uit te voeren dat vervolgens wordt geëvalueerd. Bovendien wordt de samenwerking met andere overheden gezocht op dit vlak. Door een gemeenschappelijk vraag te creëren naar bepaalde innovatieve producten kan een marktpartij de gemaakte investeringen weer terugverdienen en wordt het interessanter het innovatieve product op de markt te brengen. De ervaringen bij de samenwerking zullen mede bepalend zijn voor de verdere invulling van de doelstellingen met betrekking tot het optreden als launching customer.

De provincie wil ook meer innovatieve producten inkopen door bij aanbestedingen vaker te kiezen voor een marktconsultatie. Op die manier kan de provincie voor een aanbesteding gericht de markt bevragen of er innovatieve oplossingen zijn voor de gevraagde dienst of het gevraagde product.

4.5 INTERNATIONALE SOCIALE VOORWAARDEN

Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) zijn gebaseerd op de fundamentele arbeidsnormen van de International Labour Organisation en relevante mensenrechtenverdragen. Hieronder vallen onder andere de vrijheid van vakvereniging en het recht op collectief onderhandelen, de afschaffing van dwangarbeid en slavernij, effectieve afschaffing van kinderarbeid en vrijwaring van discriminatie op het werk en in beroep. Het is de bedoeling dat voor producten met een internationale productieketen inzichtelijk wordt welke risico's op arbeids- en mensenrechtenschendingen er zijn in de keten en dat wordt ingezet op het voorkomen van deze risico's.

Doelstellingen Internationale Sociale Voorwaarden	Bereikt in
We sturen op naleving van ISV bij onze inkopen.	2018
We moedigen bij de aanschaf van elektronica goederen de leverancier aan om extra resultaten te behalen op het gebied van het gebruik gemaakt van eerlijke materialen en de naleving van goede werkomstandigheden bij de productie.	2018

Acties

- 17 ISV opnemen in de Algemene Inkoopvoorwaarden van de P12 bij de eerstvolgende herziening, dan wel van toepassing verklaren op al onze inkopen.
- 18 ISV als bindende uitvoeringsvoorwaarde opnemen in overeenkomsten voor de levering van elektronica-producten
- 19 Verdere concretisering doelstelling vanaf 2018

Toelichting op de acties

In 2017-2018 wordt onderzocht hoe invulling kan worden gegeven aan bovengenoemde doelstellingen. Het streven is om ISV bij de eerstvolgende herziening in 2018 op te nemen in de algemene inkoopvoorwaarden of anderszins van toepassing te verklaren. Ook wordt nagegaan of er bindende uitvoeringsvoorwaarden kunnen worden opgenomen in overeenkomsten die de provincie sluit met leveranciers bij de aanbesteding van elektronica-producten. Bekeken wordt of de provincie kan worden ondersteund door een onafhankelijk monitoringsorganisatie bij de naleving van deze uitvoeringsvoorwaarden. Elektronica-producten zijn geselecteerd als productgroep, omdat dit geldt als risicocategorie waarbij het gebruik van eerlijke materialen en goede werkomstandigheden bij de productie niet gegarandeerd is. Bovendien zijn elektronica-producten geïdentificeerd als productgroep waar binnen door de provincie de grootste impact op het gebied van ISV kan worden gerealiseerd. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek in 2017-2018 zal de doelstelling verder worden geconcretiseerd of uitgebreid.

4.6 SOCIAL RETURN

Social return is het stellen van voorwaarden/verplichtingen aan opdrachtnemers om kansen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit kan door mensen uit deze doelgroep in dienst te nemen of door voor te bereiden op een duurzame deelname aan de arbeidsmarkt door het aanbieden van opleidingen, trainingen of stages.

In het geval van de provincie Noord-Holland bestaat de verplichting voor social return voor opdrachtnemers uit een percentage variërend van 2-5% van de opdrachtsom over de afgesproken contractduur. Bij verlenging worden opnieuw afspraken over social return gemaakt onder dezelfde voorwaarden. Bij voortijdige beëindiging wordt de doelstelling naar rato bijgesteld.

De verplichting betreft een inspanningsverplichting die in geld wordt uitgedrukt om de inspanning meetbaar te maken. Er gaat in feitelijke zin geen geld over tafel. Provincie Noord-Holland hanteert een doelgroepwaardenmodel, waarbij de social returnactiviteit met een bedrag gewaardeerd wordt op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt die de kandidaat heeft. Hierbij wordt rekening gehouden met de inspanning die de werkgever moet leveren om de kandidaat naar werk te begeleiden.

De provincie Noord-Holland investeert in social return, omdat dit de kans op werk vergroot voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het bijdraagt aan de economie en werkgelegenheid in de provincie. Social return sluit op die manier aan bij de doelstellingen van de provincie op het gebied van arbeidsmarkt, onderwijs en economie.

Doelstelling Social Return	Bereikt in
We passen social return standaard toe bij Europese aanbestedingen van Diensten en Werken met een contractduur langer dan 6 maanden.	✓

Acties

- 20 Uitvoeren huidig beleid
- 21 Voortgangsrapportage in voorjaar 2018
- 22 Evalueren beleid social return in 2019

Toelichting op de acties

Social return wordt momenteel al toegepast volgens de bovenstaande doelstelling. Over het huidige beleid wordt in het voorjaar van 2018 gerapporteerd. Een evaluatie van het beleid vindt plaats in 2019.

MONITORING

De provincie rapporteert jaarlijks in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de begroting en het jaarverslag over de voortgang van concrete acties in relatie tot de geformuleerde ambities. Dit is een verplichting die voortvloeit uit het Manifest.

Bovendien heeft de provincie door ondertekening ingestemd met een benchmark die wordt getrokken door het Ministerie van Economische Zaken. Momenteel wordt gewerkt aan het opzetten van deze benchmark. De provincie maakt deel uit van de werkgroep die zich hiermee bezighoudt.

Daarnaast geldt dat per jaar (tot en met 2020) een bestuurlijke rapportage zal worden gemaakt om inzichtelijk te maken wat de resultaten zijn ten aanzien van de doelstellingen. De eerste rapportage zal worden opgemaakt over 2017 en is uiterlijk in maart 2018 afgerond. Deze zal worden aangeboden aan GS en ter informatie aan PS. In de rapportage wordt minimaal ingegaan op de onderstaande vragen en onderwerpen:

- Wat zijn de resultaten op het gebied van MVI?
- Zijn de doelstellingen uit het actieplan voor 2017 gehaald?
- Worden er nieuwe doelstellingen toegevoegd of oude aangescherpt?

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Concerzaken | Sector Subsidies en Inkoop

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging

Xeroxmediaservices

Haarlem, oktober 2017